Luwian Studies
Fraumünsterstrasse 11
8001 Zurich
Switzerland

P +41 44 250 74 90
info@luwianstudies.org
www.luwianstudies.org

Ayn Samiya Gümüş Kadehi üzerindeki rölyef. Sahne yılanlar ve tanrısal figürler gibi ögelerin yer aldığı, kaostan doğan kozmik düzeni tasvir etmektedir (kaynak: © Israel Museum, Jerusalem, Florika Weiner).

Basın Bülteni

4200 Yıllık Gümüş Kadeh Dünyanın Bilinen En Eski Kozmos Tasvirini Gösteriyor.

Yeni bir araştırma Ayn Samiya kadehinin üzerindeki yılan, kimera ve göksel simgelerden oluşan kabartmaların Babil yaratılış miti Enuma Eliş'ten bin yıl önceye ait bir kozmik düzeni betimlediğini ortaya koydu.

Zürih, İsviçre, 13 Kasım 2025 – Batı Şeria'da Kafr Malik yakınlarındaki Ayn Samiya pınarında 1970 yılında keşfedilen 4200 yıllık gümüş bir kadeh şimdiye kadar bilinen en eski "kozmos tasviri" olarak tanımlandı – bu tasvir, Babil yaratılış miti Enuma Eliş'ten bin yıldan daha eskidir. Antik Yakın Doğu Araştırmaları Dergisi *JEOL – Journal of the Ancient Near Eastern Society "Ex Oriente Lux"*ta yayımlanan yeni bir çalışma, Tunç Çağı'nın gizemli eserlerinden birine yeni bir ışık tutuyor.

Yalnızca 8 santimetre yüksekliğinde olan bu gümüş kadeh, yılanlar, kimera figürleri, tanrısal varlıklar ve göksel simgelerle dolu iki kabartma (repoussé) sahnesi taşımaktadır. Uzun yıllar boyunca Orta Tunç Çağı'nın (yaklaşık MÖ 2650–1950) gizemli bir kalıntısı olarak değerlendirilen bu eserin anlamı nihayet açığa çıkarıldı.

Gizemli Bir Tarihi Eserin Yeni Yorumu
Eberhard Zangger, Daniel Sarlo ve Fabienne Haas Dantes tarafından yürütülen yeni araştırma, kadehteki motifleri kadehten en az bin yıl sonra derlenmiş Babil'in yaratılış destanı *Enuma Eliş* ile

ilişkilendiren önceki görüşlere meydan okumaktadır. Bunun yerine ekip, betimlemelerin **bilinen en eski kozmolojik tasvir**lerden birini temsil ettiğini ve ilksel kaostan düzenli bir kozmosa geçişi ortaya koyduğunu göstermektedir.

> Araştırmanın ortak yazarlarından Daniel Sarlo şöyle özetliyor: "Bu kadeh tanrılar arasındaki şiddetli bir mücadeleyi değil, kozmik düzenlemenin barışçıl bir sürecini anlatıyor. Güneşin nasıl doğduğunu, güneşin kaosu nasıl kovduğunu ve dünyayı nasıl yenilediğini gösteriyor — Babil mitleri *Enuma Eliş*'ten bin yıldan fazla bir süre önceye tarihlenen bir yaratılış vizyonu..."

Yeniden yorumlamanın merkezinde, iki tanrı tarafından taşınan hilal biçimli bir taşıt olan Göksel Kayık'ın tanımlanması yer almaktadır. Bu sembol, Türkiye'deki Göbekli Tepe'de ve Hitit açık hava tapınağı Yazılıkaya'da, ayrıca Yeni Krallık dönemi Mısır'ında da belgelenmiş olup, güneşi ve ayı gökler boyunca taşıyan ilahi bir mekanizmayı temsil etmektedir.

Yazarlar kadehin büyük olasılıkla MÖ 23. yüzyılda Akkadlı bir sanatçı tarafından tasarlandığını, Kuzey Suriye'de bir gümüş ustası tarafından üretildiğini ve Güney Levant'a vardıktan sonra, yaklaşık MÖ 2200'de seçkin bir mezara yerleştirildiğini iddia etmektedirler.

Yeni Bulgular Antik Kozmolojiyi Doğruluyor
Yazarların tezleri Türkiye'deki Şanlıurfa ilinin kuzeybatısındaki bir arkeolojik alandan gelen ve kadehle ilişkili kozmolojik tasvirler taşıyan, Lidar Höyük prizmasının (y. MÖ 2000 – 1600) **ilk kez yayımlanması** ile güçlenmiştir. Bu iki eser birlikte ele alındıklarında, kaostan evrenin/kozmosun düzenlenişine dair sistematik kozmolojik düşüncenin ve görsel ifadenin daha önce varsayılandan çok daha erken, MÖ üçüncü binyılın başlarında zaten mevcut olduğunu göstermektedir.

> Çalışmanın kıdemli yazarı Eberhard Zangger şöyle açıklıyor: "Yorumumuzun merkezindeki sembol ilk kez 11,500 yıl önce Göbekli Tepe'de ortaya çıktı. Yakınlardaki Lidar Höyük'te, Nebra Gökyüzü Diski'nden daha eski ve onu doğruluk açısından aşan bir kozmolojik tasvir bulundu. Gümüş kadehi anlamanın anahtarı Yazılıkaya'daki Hitit açık hava tapınağından geldi. Birlikte ele alındığında bu keşifler, Anadolu'nun Mezopotamya ile Yunan ikonografileri arasında kilit bir köprü olduğunu göstermektedir."

Çalışma kadehi yalnızca Antik Yakın Doğu'nun düşünce tarihi içinde yeniden konumlandırmakla kalmayıp, aynı zamanda erken toplumların yaşamı, ölümü ve evrenin düzenini nasıl algıladıklarına dair canlı bir bakış da sunmaktadır.

Yayın Bilgileri:
Eberhard Zangger, Daniel Sarlo, and Fabienne Haas Dantes. 2025. "The Earliest Cosmological Depictions: Reconsidering the Imagery on the ʿAin Samiya Goblet," in *JEOL – Journal of the Ancient Near Eastern Society "Ex Oriente Lux"*, vol. 49: 49–84.

İletişim:
Luwian Studies Vakfı
info@luwianstudies.org
+41 44 250 74 90

Lidar Höyük Prizması. Bu çalışmada ilk kez yayımlanan, Türkiye'de bulunmuş bir Tunç Çağı prizması. Üzerine kazınmış semboller, Ayn Samiya kadehinin kozmolojik temalarını yansıtıyor (kaynak: Şanlıurfa Müzesi Müdürlüğü'nün izniyle; Luwian Studies #5076).